

Izhaja vsako drugo in četrto sredo meseca; velja s poštnino vred in v Gorici s pošiljanjem na dom za DRUŽTVENIKE "Soča":

za vse leto	2 gl.
za pol leta	1 "
za četrť leta	— " 50 kr.

za NEDRUŽTVENIKE:

za vse leto	2 gl. 50 kr.
za pol leta	1 " 50 "
za četrť leta	— " 70 "

Posamezni listi se dobivajo po 10 kr. pri knjigarju C. Socharju v Gorici.

Soča

Oznanila se prijemajo in plačuje se na navadno trisestopno vrsto:

8 kr.	če se tiska 1 krat
7 " "	" " " 2 krat
6 " "	" " " 3 krat

za večje risenke po prostoru in vsakrat za kolek 50 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši št. 68 "Contra in Macelli."

Naročnina naj se blagovoljno pošilja pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici.

Organ slovenskega političnega društva goriškega za branbo narodnih pravic.

Št. 7

V Gorici 12. Julija 1871.

I. tečaj.

V Gorici dne 12. julija 1871. (Dalje) Cesar-sko pismo, priloženo petičiji, katero je podalo polit. društvo Soča lani dež. zboru zastran gospodarstva v trnovskem gojzdu se glasi tako-le:

Carl etc — Aus Einschluss habt ihr mith mheren zu erschen, was bey Uns die gesamble Gemeinde von Lisonzo, Wibach und Koll wegen des ihr von den angestellten Waldmeister in Unserer Graf-schaft Görz, Zernitz zuwider das denselben von Weilandt Ertzherzogen Ferdinando 1614 ertheilten Privilegi eingestellten Holzschlag in den so daselbstigen sogenannten Schwarzwall nderlenig ange-bracht und gebetten haben.

Daheruber Unser gnadigsten Befelgh an Euch hiemit ist, an ihme Zernitz zu verordnen, dass er denen Suplicanten nach Inhalt des Privilegi das Bau und Brennholz zu ihren Haus- Nothdorst wie bishero noch fortanens zwar verabfolgen lassen, jedoch ihnen solches almastich anzuweisen, und nicht gestatten solle, dass sie selbes nach eigenen Belieben huckhen oder gar verkauffen mogen, auch anbei verbleibe.

Wien den 25. März 1733.

An die J. O. Hofkammer

Collationirt und ist gegenwartige Abschrift der bei Hofkammer-Registratur J. O. Expedition ein- liegenden Original-Concept ganz gleichlautend Wien den 2. April 1733 L. S. Joseph. v. Marczelheim Keiserlicher Hofkammer Registratur et Expedition der drei v. o. Kammer-Expeditionen. (Nur porre- jenus preps tega ces. pisma je priskrbel letos nikdiz, poslanec gospod Ant. Černe na prodajo gosp. poslanca Faganol-a)

Ali so bile te pravice postavno preklicane, keď in zakaj? to ni nobenemu znano. Gotovo je, da se sedanje gojzdnost oskrbnistvo niti toliko na-nje ne ozira, da bi občinarjem vsaj za spodobno plačilo odkazavala, kolikor neobhodno potrebujejo in kar bi imeli po navadenem cesar-skem pismu brezplačno dobivati.

Od starostavnih časov sem se na to mogoče de-maže žage na volji zaposlovala vsem ljudskim pe-trebam in so velike dela imela, dokler se je postari navadi domaćim kmetom in mašim kupcem iz gojz-da les prodajali; zdaj pa stojijo zastoj, ker prodaja se les le volčkim kupcem, obli ptujcem, ki izvažajo les na vse svetove. Krivo in škodljivo je ne le za nas, ampak tudi za otar, da gojzdnost mašim kupcem 25 gold. na 1000 znižuje, ker so naši domaći kupei, vselej les po svoji polni vrednosti plačevali. Krivo, pravica in koristno poknežene grofije Goriške na-sprotno je, da gojzdnost mašim kupcem v celih revirih iz tern-vškega gojzda prodaja in to celo ptujcem, ter podpira, kolikor se ve, gospoda Resner a in Herdum-a, katerih namen je, ves les za polnstvo v revirih Krnica in Dol na drabni kupiti. Ta dva in enaki kupei bodo ves les odne-h in za domaćino ne bo nič ostalo, ne lesu ne zaslužka.

V preteklih letih so le domaći kupei les iz gojzda kupovali in pri vsem tem je po občnem mnenju teh, ki se od svoje mladosti z gojzdom pe-čajo, gojzd močno pešal, tako da je že več golav nastalo, namreč: „Za Koro“, „Lahovšče“ in drugod, in malo kje se najde, da bi ne bil gojzd v preteklih 50. letih presekan. Velika dolina „Smrečje“ je bila pred okoli 40. leti presekana; v to so bili Lokavski kupei se svojim trudom pot naredili. Kteri rastlinoznanec bo dokazal, da gojzd v 40. letih popolnoma doraste, da postane zrel za sekiro? In vendar se je vse nad 6" debele drevje na novo posekalo v Smrečji.

Glede na gori razložene razmere se lahko po vsej pravici izreče, da sedanje gojzdnost oskrbnistvo popolnoma prezira sedanje in prihodnje potrebe prebivalcev poknežene grofije Goriške. Tako pa se vničuje gojzd, ki bi imel služiti v prvi vrsti za našo in naših potomcev rabo in kali se zaupa-nje deželanov do vlade. Da je posekanje gojzda tudi v klimatičnem in higieničnem ozaru jako pomenljivo,—tega ni treba dalje razlagati.—Opomina vredno je še to, ko je pred 60. leti gojzd gorel, so morali takrat deželani in ne ptujci požar gasiti—in brez-plačno so to storili.

Opiraja se na to, koliko vlada potrosi, da bi se gojzdi tam zaredili, koder jih ni, se vsakemu pametnemu človeku nehoté vsili misel, da bi bilo ve-liko boljše in lažje, skrbeti, da se tam ohranijo, koder že dandenes stojijo in tem olj pri nas, ki ni-mamo razum ternovskega skora nobenega družega gojzda, in ker se tudi sosedni gojzd v Hrušici malo da ne od kraja posekuje in razprodaja.

Pred okoli 20. leti, ko je bil se ternovski gojzd lepo in vse skozi gosto zarašen, sta ga oskrbovala le en gojzdnar na Trnovem in en adjunkt na Lok-vah in varovalo ga je le 9 čuvajev. Goriški gozdnost mašim kupcem tudi in stel menda več, kakor tri ali štiri urad-nike. Zdaj je v zadajem najmanj 8 uradnikov, v ternovskem gojzdu pa so 4 gojzdnarji in je 30 čuvajev. Koliko pobere na stanovanjih, na plačah, na dmanih in potonah, na drvah, pisarničnih pri-pravah itd. itd. sedanje oskrbnistvo proti nekdanje-mu? In vendar kak razboček med zdaj in tedaj! Ta-cas se je ternovski gojzd lepo obvaroval, je bil era-ru na dobiček in deželani, posebno bližnji sosesčan-je, so za pičlo plačo drva dobivali in si s tem ve-liko koristili, tatvino pa so bile redkejše.

Zdaj se gojzd povsod presekuje in sem ter tje že gola rebra kaže, ter je erarju, kakor se sliši, navadno na zgubo; deželanom se nekdanje koristi vedalje bolj kratijo, tatvina sedod leta do leta množi, in deželno se polnijo tudi jetnišnice vsako leto obilnejši na javne stroške, in nikdo drugi nima de-bečka od takega gospodarjenja, kakor ptujci kupei.

Opiraja se na vse te razloge prosi podpisano društvo, naj blagovoli visoki dež. zbor to vlogo pri dotičnem ministerstvu zdatno podpirati v namen, da

se začne v trnovskem gojzdu sploh boljše gospoda-riti s posebnim ozirom na naše domaće razmere in potreba."

Občinske seje imajo javne biti.

§. 46. občinskega reda hoče, naj so starešin-stveno seje javne, to je, pripušča k sejam poslušavce, kateri nimajo pravice govoriti in glasovati ampak le mirno poslušati.

Marsikedo bi rekel, čemu je to? In zares se vidi po naši grofiji, da pri nas še niso začeli javno zborovati v občinskih zastopih. Župani in starošine so takih sej ogibajo, in celo občinarjem ni mar, k sejam hoditi. Vendar pa je javnost posebno pri nas na Goriškem prepotrebnna in koristna občinskim zastopom, in prav tako tudi občinarjem.

Da to dokažemo, ni treba družega, nego le malo premisliti posledke skrivnosti, uamen javnosti in sploh okolnosti naše. Skrivnost ima sploh to v sebi, da vzbuja v ljudeh sum, da nepravilno delajo tisti, kateri skrivajo svoje pogovore in nagiba svojih skle-pov. Toliko lažje se pa vzbudi ta sum, če so ljudje nevedni, če ne poznajo postav, po katerih imajo postopati tisti, ki imajo opravljati občinska ali de-želna opravila. Na drugi strani je pa tudi res, da kdor skrivno dela, nima navadno prave skrbi za delo, in ne gleda, da natanjčno in o pravem času doversi opravila, da rad odlaga in lahko nemarenež postane. Ako je pa človek nepošten, skrbi pri javnih opravi-ljih bolj za-se, kakor za občno korist, če mu prilo-žnost pokaže. Tako se je pri občinah tudi sem ter tje godilo, in zaradi nekaj nepoštenih so morali trpeti tudi pošteni možje. Resnica je, da so v davnih ča-sih na Tominskem, starešine ali župani, navadno bili imenovani komunski „uki" (občinski volki). Tako malo so zaupali ljudje svojim možem! Zato je malokedo rad prevzel tako službe, četudi so prav častne in važne. Večidel je tega kriva bila tajnost občinskih sej, in tudi nevednost ljudi, ki je še zdaj velika pri nas.

Vse drugače se godi, če so seje javne, da pride svobodno vsak poslušat in gledat, kar zbrani občinski očetje govorijo in delajo. Vsak poslušavec se potem prepriča, da večidel ni tako, kakor si je poprej mislil. On sliši pretresovati po-trebe občinska, pogovore in potem sklepe. Zve tedaj, zakaj je večina kak davek naložila, zakaj je tako sklenila, a ne drugače. Ker opira govornik svoje mnenje tudi na postavo, seznanj se poslušavec s po-stavami, in se prepriča, da ne more drugače biti. Marsikateri kričač in obrekovavec občinskih zastop-nikov je vmolknil, kedar so ga imenovali občinskega zastopnika, ali če je poslušalje v javnih sejah videl, kako so ravnali Drugi dobiček je, da občinarji lažje in rajše nosijo bremena, ki se jim naložijo, če se prepričajo, da so sklepi potrebni, pravični in po-stavni, in laži je potem stan soseskin.

Listek

Peter knez Šubić-Zrinjski, ban) hervaški

(Zivotopisne črtice).

Naši bratje Hervatje **) imajo kot vojašk narod mnogo več slavnih, posebno v boju slavnih junakov v srednjem, novem in naj novejšem veku: kot mi orožju manj vajeni Slovenci. Tudi naš narod je bil v srednjem in novem veku vojašk, ker se je moral v zvezi z Hrvati (tedaj je bila že ta krat neka zveza, med nami in njimi) sam za svoj obstanek boriti. Ta čas, ko ni bilo še rednih vojsk (armad) so nam Jugoslovanom redkokdaj rimsko nemški cesarji na pomoč prihiteli, in ako so nam reskdaj kakih tisoč vojakov „Laudsknechtov" na pomoč poslali, so ti služili navadno bolj kot založ-na (Reserve), nego napadna vojska, kajti Slovane

*) Beseda ban je okrajšana iz „bojan", kar pomeni v staroslovensčini = vojvoda ali vojskovodja, Feldherr, dux — Pa.

**) Hrvat izhaja iz hervaške besede: hrvati se = bo-riti se, vojskovati se. Hrvat pomeni tedaj toliko kot vojaški; saj Hervatje so bili res in so še vrli vojaški narod, kar so posebno 1848—49 l. proti Lahom in Madjarom pokazali! Pa.

so kot vselej tudi tačas, kakor so zemški generali graučarje 1818 l. in tudi popred prve v ogenj pišaljah, pitaje jih se zraven s psovkami n. pr.: „Die Barbaren voran"! Za ta lep (!) epibeton smo tudi Nemcem hvalo dolžni, kakor za marsikaj družega!— Severo-Slovani, to je osobito Poljaci in južni Rusi in mi Jugoslovani, Slovenci, Srbi, Hervatje in Bolgari smo bili ostali omikani Evropi pred-zidje ali zaštitna pred turškimi najsurovejšim nasilstvom in barbarstvom. (Zarad te dobrote smo dobili vsi skupej tudi lep priimek: „slavische Horden" kakor se bere sem trtje po nemških nepristranskih (!) zgodovinarjih). Ni tedaj nikakvo čudo, ako smo mi Jugoslovani skorej neprenehoma pred turškimi napadi in silovitostjo v orožji stojeci za drugimi v omiki zaostali, zaostati morali, kakor tudi nemški tek pravi: „Wo die Waffen klirren, ruhen die Musen" t. j. Kjer orožje rožlja, modrica počiva. Ker se je pa tudi Vaš list sosebno na o-stale jugoslavske brate in našo prihodnjo zvezo ž njimi ozirati namenil, menim, da ne bode ravno napačno, ako si kterelega njihovih junakov bližje pogledamo. Kajti žalibog le prerisnično je, da

marsikterege naroda zgodovino dobro poznamo, a svo-je in jugoslovanske sploh le malo ali clo nič, česar se ve, da nismo toliko sami krivi, ampak napačna sedajna sistema, po kateri je posebno zgodovina Jugoslovanstva iz šol izključena. H večem se pri turški zgodovini omeni „Amselfeld" (!) (mesto: Kosovo polje), ali pa nekdanjo glavno srbsko me-sto „Perserin" (!) (mesto: Prizren) itd. itd. Zato-rej sem namenil potrpežljivi in čitateljem sloven-skega in jugoslavskega časnika „Soča" za sedaj podati neke zivotopisne črtice tistega moža—juna-ka, ki bi bil boljše osode vreden, nego one, katera ga je zadela, in to tim bolj, ker so spomin na ti-stega junaka in narodnega mučen ka kot 200 let-nico letos 30. aprila v Zagrebu obhajali Evo! te-daj nekoliko iz njegovega viharnega življenja.

Na slavnega Petra kneza Šubića - Zrin-skega so zamorejo res obrniti besede hervaškega pesnika Vladislava Minčetića, ki v neki pesmi pravi:

Kriepostni su tvoji načini. (djavlj.)

Srdce uzmožno (močno) mudri svieti,

Čud (značaj) bez varke (žvižaje)

Razbor (razsodek) stavne (stanovitne) od pameti. —

Zraven tega vzbujajo javne seje v občinskih zmirom več ljubezen do občinskih zadev in opravil, in to je, veliko vredno posebno v zdanih časih in pri nas, ki smo premlačni. Vrh vsega se volivci pripravljajo, ali so dobro ali slabo volili, in kdor plačuje, ima pravico slišati, zakaj da mora plačevati.

Vse to je v korist tudi starešinam in županom, znebijo se dosti nadlog in hudega govorenja. Dobičkov bo pa še več: Javne seje spodbudajo srejske zastopnike k delu, oni se bodo brez dvombe ogibali nemarnosti ali celo nepoštenosti, ker se kaj takega pri javnih sejah precej izve, in sploh je človek tak, da hudega javno rad ne dela. Po tem ta etu se lahko ne zgodi, da položi kak župan n. pr. krivične račune, ali da jih ne da več let. Ne zgodi se, da bi župan po pretoklih treh letih odlagal nove volitve, ali pa sploh občinske seje, kakor se žalibog v goriški grofiji godi. Pri javnosti so posteni zastopniki opravičeni za vsako stopinjo, kajti ona je najlaži dokaz, da so svojo dolžnost storili, zato jim bodo občinarji in volivci smotrom bolj župani. Županje pa je veliko vrednosti pri srejskih in deželnih opravilih, kakor v življenjski sploh, ono lajša vsako delo in zraven časti. Javne seje so tudi dostojnejše, ker se morajo župani in starešine parlamentarnega reda trdno držati. Ne bodo govorniku v besedo segali, ne vsi h krati govorili ali kričali, kakor da bi bili v krčmi. Novo izvoljenim zastopom torej nujno svetujemo in pričačujemo od njih, da bodo razglasovali po vaseh svoje županijske vsako starešinstveno sejo, kakor je navada pri drugih naznanilih; da odločijo za te seje več sede in v njih poseben prostor za poslušavce; da občinarjem razločijo korist javnih sej in preberejo poslušavcem precej po tem, ko začne seja, čli §. 46 obč. reda.

Ne ugovarjajte, da nimate na deželi tako velikih prostorov, da bi mogoče bilo, javno zborovati. Ta izgovor je prazen, kajti v vsaki vasi se dobi kaka večja soba. Če je pa zares ni, odkažite poslušalcem vsaj majhen prostor; nekaj je zmirom boljše kot nič. Če jih ne more poslušati dosti, naj jih pošlusa malo, ti bodo že razglasovali, kaj in in kako se je godilo.

Občinski zastopniki, posebno vi domoljubi poskusite, in kmalu se pripravite velike te dobrote. Vi občinarji pa hodite k javnim sejam, in tirajte jih, če se ne vpeljejo. To Vas bo zanimalo, podučevalo, in vam bo veliko gradiva dajalo za domoljubne pogovore doma, na polji, in v krčmi. To bo začetek, da Vas bodo bolj vesčile tudi deželne in narodne zadeve. Ne mislite pa, da so javne seje kaj novega, vsaj vemo, da so v starih časih naši očaki občinske seje pod lipo in pod milim nebom imeli. Konečno Vas spominjamo še, da morajo pri nas javne biti tudi seje kazenskih sodnij, deželnih in državnih zborov, kakoršne so skoro povsodi v Evropi v velik prid strankam, sodnikom, poslancem in ljudstvu.

Da se občinarji natanjko seznanijo s tem §. 46. obč. reda, ponatisnemo ga tu; glasi se tako le:

„Seje starešinstva so javne (očitne), toda če župan ali trije starešine tako nasvetujejo, sme se izjemno tudi skleniti, da seja ni javna, nikdar pa se to ne sme zgoditi pri tistih sejah, v katerih se pretresujejo občinski računi (rajtinge) ali pa preudarek občinskih dohodkov in stroškov.“ (Clen XIV. postavbe dane 5. marca 1862.)

„Če bi se poslušavci predrznili, da bi vtikovali se v posvetovanje starešinstva motili ga, ali celo mu svobodo kratili, ima prvosednik pravico in dolžnost, posvariti jih, in če to nič nepomaga, poslušavcem namenjene prostore izprazniti dati.“

Iz Gorice, 10. julija. — V predobrem spominu nam je obnašanje naših Italijanov v dež. zboru lansko leto, ko so poskusili, naš jezik odpraviti iz deželne hiše, ko so nam priznavali pravico, posluževati se slovenskega jezika v dež. zboru samo v teoriji, a v praksi

Neogibljiva osoda na svetu je, da kedar se strune preveč napnejo, morajo popocati. Tako se je vedno godilo, se godi danes, pa se bode takisto tudi v prihodnje. — Da bi se ne bili na vrat na nos pred 300 in več let ptujci v krajino *) (granico) splazili, da tam zapovedujejo, ako bi se bile važne službe tudi tam za domovino zaslužnim domačim: svoj narod ljubečim sinovom podeljevale, bi se nikdar toliko nedolžne krvi prelilo ne bilo, kolikor jo je žalibog v istini mati zemlja popila; a naši bratje Hrvatje bi se morebiti tudi še dandanašnji ponašali s slavno kneževno rodovino Zrinjskih in Frankopanov in tudi mi Slovenci bi se vtegnili v tesnejši zvezi z njimi sedaj nahajati, ko je po nesrečnemu dualizmu tako rekoč zid med njimi in nami postal. *)

Pri Hrvatih in v njih narodnih pesmih, (kte-

*) Tuji h nam na Slovensko je mnogo tucih nemških uhd in slavni Nimanč-vit-zov prišlo. Naš narod jih je zaničljivo „Erker, Berger in Lačenprgerje“ imenoval, ker so se njih imena navadno končevala na ... erg, ... berg ali ... prger.

*) To se imamo saksonskemu grofu Beustu zahvaliti; kterega ime je neki slavni (?) slov. etimolog izpeljal iz „Dvrust“, t. j. ker ima dvojne usta, dva jezika: ene za Nemce, ene pa za Madjare, a za Slovane nima nobenih.

nikakor ne. — Sploh nam hočejo pripoznati vsi naši nasprotniki naše pravice le zmerom v teoriji, kar je tako nespametno in poredno. Kakor bi bilo dobro, če bi hoteli Slovenci davke plačevati le v teoriji. — Znano nam je nadalje, kako so Italijani tudi v deželnem odboru s krivico nadaljevali, ter zabranili dr. Lavriču slovensko uradovanje, na kar se je moral dr. Lavrič, kot pravi rodeljub in značajan mož odborništvu odpovedati.

Deželni zbori so pred durmi, vriva se nam tedaj vprašanje: kaj bo z našim dež. zborom?

Kakor zremo iz dobrega vira, hočejo Italijani še zmerom pri krivici ostati, ker so si pridobili mogočne pokrovitelje, to je namestnika samega, pa našega dež. glavarja, kateri nima nekda pravega razuma za narodna vprašanja in se le malo briga za enakopravnost, katero si je bil poprejšnji glavar, grof Pace, na svoj prapor zapisal. — Nu, da naravnost povemo, Italijani se nadjajo, da dosežejo v prihodnjem zasedanju to, kar niso mogli lani in to s pomočjo neke visoke osebe, katera si išče pridobiti vsaj enega naših poslancev. — Okolišina je taka: Če nam Italijani le enega poslanca izneverijo, potem je naša reč zgubljena, kajti naš dež. zbor lahko sklepa, če je le 12 poslancev nazočih: Italijanov pa je 11 in če vjamejo še enega Slovenca, imajo zadostno število, da nas lahko kontumacirajo.

Dasiravno je na svetu vse mogoče, vendar tega ne moremo verjeti, da bi se našel v našem tabru izdajca, in to bi bil gotovo tisti naš poslanec, kateri bi se hotel vdati italijanskim naklepom. — Sicer pa je vse zastoj; naš narod je zburjen in se zaveda svojih pravic, da jih bode vedno bolj glasno tirjal in če jih letos ne dobi, jih bode gotovo k leti ali pozneje dobil.

Glavarji, namestniki pridejo in odidejo, ravno tako nezvesti poslanci; a pravica je večna in narod, ki jo tirja in vedno tirja, ne propade. — To naj si zapomnijo naši Italijani.

Važna bode tedaj sesija dež. zbora; obeno mnenje o tej sesiji pa je, da bode le kratka. — Ker delajo menda Italijani račun brez krčmarja, in ker se nečejo vdati pravičnim zahtevam Slovencev, pride najbrže do tega, da zapustijo Slovenci dež. zbor s protestom in da ostanejo gospodje Italijani sami v nezadostnem številu.

Deželni odbor je povabil c. k. kmetijsko družbo, da pošlje 4 poslance, kateri bi z deželnim odborom načrtali program za preustrojenje deželne kmetijske sole. — Dne 6. t. m. je bila dotični sogl. katera so se vdeležili poslanci kmetijske družbe gg. prof. Haberlandt, Viljem pl. Ritter, mestni župan Glaricini, dr. Levi in prof. Povše.

Razgovarjalo se je, kaka sola, niza ali visa bi bila za našo krajno razmere bolj pripravna. — Sklenilo se je po precej dolgi debati, da se naroči gg. Haberlandt - u in Povše-tu, da napravita načrt, o katerem se bode v prihodnji seji, četrtek, razgovarjalo.

Naj se sklene, kar koli se hoče: mi smo prepričani, da naši poslanci ne bodo glasovali za visoko, ampak za praktično nižjo solo, katera bode manj stala, pa deželnim potrebam bolj vstrožila. A vprašanje je še, če pride kmetijska sola na dnevni red v prihodnji sesiji dež. zbora. — Če se vnesli, kar smo zgoraj o dež. zboru rekli, gotovo ne.

Kakor se nam poroča, je odbor katoliško-politične družbe v neki seji sklepal, „Soči“ odgovoriti, ker je rekla, da so Slovenci Italijanom za stafezo; a premislil se je. „Chi tace, conferma!“

Imamo pa razlogov dovolj, da opravimo to, kar smo rekli in da lahko še kaj dostavimo.

28. junija je katoliško družbe prvosednik povedal, da v Gorici ni toliko Slovencev, da bi mogel na nje ozir jemati; Gorica hoče biti laška in za laško jo tudi on ima. — Tajnik slovenski je sicer protestoval, pa kaj je vse pomagalo.

re tako imenovani vbogi „gaslarji“, (ti so navadno slepi možje, ki na javnih krajih vbogajne prostojči prepevajo), se pogostoma spominja ime bana Petra Zrinjskega, čega preded je bil oni slavni Nikola Zrinjski, ki je l. 1567 z nekoliko 1000 Hervatev 300.000 močno Solimanovo vojsko pred sigetsko trdnjavo dolgo časa ustavljal, pa prizadnjem naskoku iz trdnjave iskaje s svojimi zve, stimi Hrvati, katerih je bilo nek le še 600 mož, neogibljivo smrt, junaško padel, potem ko je mnogo Turkov sam s svojim mečem posekal.

Ker je pa ta redki mož Peter knez Zrinjski dihal s plemečnitim navdušenim srecem za svoj narod—ljubil je slovstvo, ter se je sam kot hrvaški pesnik rad z pesniškimi vilami (modricami) pečal—sem namenil vam rodeljubni, čitatelji naše „Soče“, ki dihate gotovo tudi čisto ljubezen za našo nesrečno raztrgano domovino Slovenijo in vso, tudi ono v trških krempljih se nahajajočo, krvavečo Jugoslavijo, neklike vrstie o tem slavnem junaku napisati. — Grof ali knez Peter Šubič-Zrinjski je bil l. 1621 rojen, potomek ali vnuk,—kakor je bilo že gor omenjeno—naj

Kot značajan mož je izstopil iz družtva, katero po svojem delovanju ni kaj posebno katoliško, ampak je samo sredstvo nekim osebam do samopridnih namenov. — Tako vsaj pravijo tisti, kateri so v takih zadevah kompetentni in istina je, da se družtvo tudi mnogim duhovnikom ne dopada. — Čitali smo odpoved gor omenjenega tajnika; glasi se blizo tako le: „Odpovem se odborništvu in družtvu, ker je delovanje družtva nasprotno kat. veri, mojemu prepričanju in moji narodnosti.“ — V tem zmislu so tudi nekateri drugi Slovenci motivirali svoj izstop iz družtva.

Sliši se, da bodo počasi vsi Slovenci izstopili iz omenjenega družtva, kar jim tudi mi svetujemo, ker nam je čez vse pravica in resnica.

Kaj pa dela učenjaški shod? Pravijo da razpravlja razloček med luknjo, jama in votlino; ali ne bi bilo bolje, da bi se posvetoval, kako bi se napravila kaka igra v čitalnici?

C. k. namestnik iz Trsta gosp. Baron Pretis se je mudil 9. in 10. t. m. v Gorici in je med drugim obiskal tudi nekatera gimnazijalne razrede. Kakor slišimo je bil popolnoma zadovoljen z učitelji, s podučevanjem sploh in z napredkom šolske mladine. To svojo zadovoljnost je razodel nekda tudi volji, kteremu ho ta pohvala vsaj nekoliko rane ohladila, ki mu jih je vsokal „Slov. Narod“, ko je bil imenovan za šolskega svetovalca. Koliko se more pozvedeti o sposobnosti učiteljev, o podučevanju in disciplini v solah in o napredku šolske mladine, ako se samo po četr ure v posamezne razrede pokuka, to vsak lahko sprevidi, tudi kdor je majj blač na šolskih klopek raztrgal, nego gosp. namestnik sam.

Iz goriške okolice 11. julija. — (Lzv. dop.) —

Najbrže se razide državni zbor prav v kratkem, če ne že danes, kakor poročajo nekateri časniki, in deželni zbori se snidejo 31. avgusta razun gališkega in češkega, katera se skličeja nekda že za dan 7. avgusta. O delovanju državnega zbora se da pač kaj malo govoriti; nič posebnega nam ni dogetovil in nič takega se ni za časa njegovega zasedanja zgodilo, kar bi nam bilo pjasnilo, kako namerava Hohenwartovo ministerstvo svoj program dejansko izvesti in kako nezadovoljne narode pomiriti in zadovoljiti. Vsa pozornost se tedaj obrača na vladne predloge, katere poda ministerstvo deželnim zborom v obravnavo in posebno na istega, po katerem se ima razširiti deželna avtonomija. Mi si ne ometamo veliko od selanje vlade, ali prav za prav nič tega, kar želimo in že toliko časa zahtevamo Slovenci in česar naj bolj potrebujemo.

Vlada, katera je podelila nesposobnim, slovenskega jezika čisto nezmožnim možem naj važnejši šolske službe na Goriškem, kjer prebivati dvo tretjini Slovencev; vlada, katera ne skrbi za to, da se pri c. k. okr. glavarstvu v Gorici za čisto slovenski okraj vsaj en slovenskega jezika zmožen uradnik postavi; vlada, katera neče slišati pravičnih naših želj in zahtev, katere smo ji hoteli v javnih ljudskih shodih razodeli, taka vlada jih tudi neče izpolniti in nam jih ne izpolni, dokler jo posebno sile k temu ne primorajo. Sicer naj predloži deželnemu zboru goriškemu, kar hoče, ne dežene nič, ker dnevi našega zbora so šteti. Morda se snide enkrat ali dvakrat in potem se sogl. razide; saj kaže vse, da se ne porazumejei sestanji italijanski poslanci s sedanji-mi slovenskimi. Prvi ostanejo pri temu, da ima njihov jezik gospodariti v zboru in da se ima slovenski izključiti, drugi se pa takej nepravilnej tirjavi ne vdajo, se ne morejo in ne smejo vdati, ako imajo le iskro ljubezni v prsih do slov. naroda, katerega so poklicani zastopati. In ker se ne bodo hoteli ne ti ne oni vdati, razbije se zbor nad trnoglavo, nepravilno vladateljnostjo italijanske in nad pogumno stalnostjo slovenske stranke.

Te dni smo slišali od veljavne strani, da si

slavnije hrvaške rodovine, o kojej pravi tedajni slavni hrvaški pesnik Minčević v svojej istemu Petru posvečeni pesmi:

Dosta (zadosti) je reč, da si grana (zrno)

Nikla (kila) ili duba (debla) tvoječ dieda' *)

Ki su bili vrh svih (čez vse) bana

Vazda (zmiraj) od časti i od izgleda. —

On je postal ban 1666 l. Kakor vredni potomek slavne rodovine se je pogostoma proti divjim Turkom vojskoval. Ker je Peter mnogo premoženja po vojaški krajini imel, ter dobro spoznavši, koliko bi vsej domovini koristilo, da upravljajo (vladajo) granice narodni ljudje, prosi za izpraznjeni karlovački generalat. — A on ga ne dobi, ampak neki ptujec. To ga hudo žali. — (dalje p.)

*) Hrvatje ki imajo štokavsko (sto ker, pravijo mesto kaj, što.) za književno narečje imajo v rodovniku (genitivu) mnogo-broj pri samostalnih imenih l. in 2. sklanjajnja končnica -ah, n. pr. diedah (dedov) kteri h se pa ne izgovorja; zaradi tega posebno pesni ki pišejo samo a drugi pisatelji; kot n. pr. Fr. Kurelac pišejo ja genitiv tako, kot mi Slovenci, kratak na ov-ev. Kaj-kavsko in čakavsko narečje — ker pravijo „ja“ mesto „kaj“ — ima kratak genitiv povsod kot mi, zaradi česa je bila pred nekoliko leti, med hrv. pisatelji velika borba. Akoravno je pisatelj g. Fr. Kurelac granicar in te-lj štokavec, vendar se je poteval in se še poteva za kratki genitiv, kakor ga imamo tudi mi Slovenci in t) zaradi potrebnega približevanja in Jugoslavsko vzajemnosti. Pis.

nekdo iz nasprotne stranke na vse kripnje prizadeva, da bi pridobil med slovenskimi poslanci vsaj enega Efialta (izdajalca), kateri bi v prihodnji sesiji potegnili z Italijani. Potem bi se z veljavnim (?) sklepom pregnal slovenski jezik iz deželne zbornice, s časom bi se tudi deželni uradi sopen popolnoma prevzeli v italijanskem smislu in slednjič bi se raztegnilo italijancem tudi na vse niže in srednje šole v Gorici.

Vse to je sicer le govorica, a pomenljivo je vendar, da se o tako nevarnih namerah nasprotne stranke že javno govori. Da si se ne moremo ponasati, da so vsi naši poslanci odločno narodni, tega smo vendar prepričani, da tacega izdajalca ne najdemo med njimi, tudi če ga išče svetilnica o belem dnevu sam namestnik iz Trsta. Zaničevanje in prokletstvo vsega slovenskega naroda, tega si gotovo nihče ne želi — nar manj pa pošten ljudski zastopnik.

V Dornbergu 10. julija. — (Izv. dop.) V saboto dne 8. t. m. so se vsile pri nas volitve občinskega starešinstva in sicer vsih treh volilnih skupščin. Sočin poduk o občinskih volitvah je pri nas presneto malo koristil, in tudi vsa agitacija, o kateri se je pred volitvijo vsaj dosti govorilo, dokazala se je nezdalna, kajti volilcev je prišlo le prav pičlo število, veliko manj, kakor bi se jih smelo v tako vzbujeni zupaniji pričakovati. Kolikor jih je pa prišlo, so bili razcepjeni v dve stranki: Kerševanovce in protikerševanovce. Tako se sicer niso imenovali, a po njihovih namerah se jih prav primerno tako krsti, ker se je sukala vsa borba edino le okoli dosedanjega župana g. Kerševani-ja, kateremu se je vendar posrečilo, da je v drugi volilni skupščini proderl v tej skupščini so volili večidel njegovi privrženci. Sicer je pa v novem starešinstvu večina njemu nasprotna in samo v tem primeru je vstegne on zopet zmagati ter župan postati, ako bo večja nasprotna stranka neslozna in se o pravem času ne porazuma, katerega moža iz svoje srede ima za župana voliti. Prihodnje sabote bodo volitev županstva. Bomo videli, katerega župana nam izberejo nasi novi zaupniki, katerim smo občinno osodo za tri leta izročili. Paziti bi morali vsaj na to, da bo naroden mož in pošten.

Da si je bilo vreme leto prav neugodno, je šla vendar kupčija s cesnjami tako dobro, kakor redko kdaj. Dunajski agenti so jih nakupili in odpeljali iz naše županije gotovo za više 10.000 gld. Zdaj so prišli bruske in marelice na vrsto; tudi teh je precej dosti in Dunajčani nam pustijo za nje lepe kraječarke. Drugi pridelki so vsi zaradi neuprestanega deževja nekoliko zastali, a zdaj jim toplota naglo pomaga. Trta kaže do zdaj še lepo; če ne pride kaka neugoda od zgoraj, napolnimo tudi prihodnje jesen sode in kleti. Zavarovalnim agentom proti toči se ne zdi leto naša dolina prav varna, od kar nas je lani Providencija namazala. Kmet enkrat opoharjen se ne da lahko zopet na led spraviti; da! zgubi celo vero do zanesljivih zavarovalnic. In vendar bi bila za naše kraje velika dobrota, ako bi mogli svoje pridelke po pesteni ceni proti toči zavarovati. Res škoda, da nima še „Slavija“ tega zavarovalnega oddelka na Slovenskem.

iz gorenjega Goriškega 26. jun. Začetek vsacega napredka k dobrenu je spoznanje samega sebe. Resnica rečenega nam predstavlja v živih podobah zgodovino človeškega rodu. Voda bi v Soči nosil, ko bi le bosodno hotel črhnuti v njen dokaz. Kar pa velja o posamezniku, se tiča cele narodove osebnosti. Prikrivati svoje slabosti, tajiti svoje pomanjkljivosti pomaga toliko, kolikor struza, ki zarije glavo pred lovcom v pesek. Bolniku ni mogoče človeško pomagati, dokler se ne spozna njegove bolezni. Zato mora zdravnik pred vsem pozvedeti vzrok, povod in razvitek bolezni; pokakovosti in količosti bolezni se ravnajo zdravlila. Za vse bolezni ni enega zdravlila — zunaj smrt Zdravnik, ki hoče mrazlične, vodenične, sušljive, ranjene ljudi z enim lekom lečiti, je mazač, kakor so vsi nemški doktrinarni liberalci, ki poznajo za vse bolezni avstrijske države en sam recept — centralizem. — Kakor sem že v 3. št. „Soče“ eno naj bolj skelečih ran odkril, po kateri se cedi životna kri slovenskega naroda, omenivši, da je treba specifično slovensko socijalno vprašanje — rasteče oboboženje malih posestnikov — resno vzeti v roke, dokler je tako rekoč še v povojih. — tako hočem denes o drugi neugodnosti pisati, katero sem bil zadnjič le memogredé omenil. — o pomanjkanju narodnih mest.

Če bo hotel g. vrednik kaj prostora pripustiti, namenil sem se svoje misli o tej stvari razodeti. Stvar je resna in pomislila vredna — jaz pa nisem nezmožljiv v svojih izjavah in mislih. Toraj sodite, presodite — obsodite, pa podučite!

Zdravo telo mora imeti zdrave vse ude. Zdravemu narodu trebajo vsi konstitutivni živji, ki niso družega, nego razni stanovi. Narod pri katerem pomanjkuje enega, ali družega stanu, ali pa pri katerem ne delujejo vsi stanovalci složno, ne more tekmovati z drugimi v omiki.

Slovinci imamo do sedaj prav za prav le 2 stanu: kmečki in duhovski. Zadnje čase še le se oklepajo narodnega debila izjemno pravdosredniki,

bilježniki, vikši in nižji učitelji in posamezni uradniki. Narodnih meščanov — da molčim o vojaki — pa še nemamo. Mesta in trgi naši so obloženi od tuje lažiomike. Dosedanje državne oblike, t. j. duh, ki jih je oživljal, so krive temu. Ne toliko sistematično ponemčevanje in poitaljančevanje nam je v tem oziru škodovalo, kolikor kletu preziranje in tlačenje vsega slovenskega. Evo nam roditelje nemškutarških in lahonskih mest! Evo nam razloge, ki so narodne meščane in tržane v filistre in naj hujše nasprotnike narodnega gibanja prestvarili — izvzete značajnike! Zastoj bi iskal, posebno pri meščanih na Slovenskem pravih pojmov o svobodi, o pravičnosti, o naših narodnih težnjah. Še z Diogenovo svetilnico bi ne staknil ne uma, ne srca za naše narodne, človekoljubne namere!

Zato vidimo mesta v nasprotju z deželo, katero bi morale voditi na poti do pravega napredka. Tako je prišlo, da v nobenem večem mestu na Slovenskem, ne v Ljubljani, ne v Mariboru, ne v Celji, ne v Celovci, ne v Gorici, ne v Trstu narodnega starešinstva nemamo.

Ali more biti večja fikcija, kakor je ta, da menda v vseh teh mestih še enega zastopnika svojega nemamo? Je li to naravno stanje? Ali je mogoče, da bi bili povsod sredi slovenskega ljudstva nemški ali laski mestni otoki? Kedo je za vsa našta mesta temeljno kamne pokladal? Kedo jih je okrstil? Zgodovina pravi: Slovenci! Kedo zapoveduje v njih? Nemci ali Lahi? No! nemškutarji in lahoni, narodni tičisti odločujejo o osodi naši, kolikor spada pod njih delokrog! In Slovenci kje so? Kje so?! — Spijo, ne spanje pravičnega, spijo spanje sramotne otrplosti; in čudodelnika nemajo, da bi jim rekli: vstanite! Vse, kar so gible, razbija nečastne spono, v ktera je bilo vklepano, samo Slovenci še niso dovolj trpeli pod tujčovo peto — slovanožrnih meščanov! Niso nasprotniki zadolžili vsoga, spoznajmo in trčimo na prsa: lastna krivda! Spoznajmo, pa tudi poboljšajmo se! Kaj smemo trjati in kako delati o tem drugič.

V Šebreljah 30. junija. — (Izv. dop.) — Dne 26. t. m. smo obhajali v Šebreljah prav lepo in zanimivo slovesnost. Že 108 let je minulo, od kar se je podrla cerkva sv. Ivana krstnika. In stolp je se vedno izred razvalin molel, kakor bi hotel očitati: „zakaj ste tako nevljudno zapustili vežo božjo na zračni višavi?“ Ljudska govorica va marsikaj povedati o tem svetišči: da so se tu vidile razne prikazni in da so se večkrat slišali iz podrtega zidova mili glasi, kakor zdihljeji prišedši iz tužnih človeških prs. Naposled je nastala splešna želja, da bi se cerkva sopen sezidala. želja, ki se je lani spremenila v trdni sklep in potem ravno tako naglo v djanje. Vsi občinarji so z veseljem pripomagali z denarjem, blagom in delom; skrbnosti gosp. župnika in marljivi deležnosti sosesčanov se je zahvaliti, da je zdaj prijazna cerkev dovršena. 26. junija so jo blagoslovili prečast. gosp. dekan cerkljanski, nazočih je bilo še več drugih duhovnikov in okoli 4000 vernikov, ki so se sešli iz bližnjih in bolj daljnih vasi, dasiravno jih ni vabilo zvonjenje, ker zvonov ni bilo do zdaj še mogoče omisliti zaradi prevelikih družih stroškov.

Na priznici, nalašč za slovesnost pripravljene pred cerkvijo so imeli gosp. dekan prav ginjačev govor; potem se je vrnila v naj lepšem redu služba božja. Po sv. maši se je nabralo daril nad 300 gold. za novo cerkev. Nabirale so se pomoči tudi drugje v okolici; vsak je radovoljno daroval, kolikor je mogel, za blagi namen. Bog plati!

Politični razgled.

Zadnja dva tedna se je v naših različnih zbornicah še zmerom pretresoval proračun. — V delegacijah gre vse po volji grofa Beusta; v prosti razpolaganje se mu je še več dovolilo, kakor je dolični odsek nasvetoval, namreč namesto 200000 gld., 260000 gold; pa vse to zbog zadovoljnosti z Beustovo zvanjajo politiko, kakor jo je v dveh svojih govorih razkladal delegacijam. —

To se je ustavovorni stranki posebno dopadlo, da je Beust povdarjal prijateljstvo z novo nemško državo.

Tudi na Nemškem se je naš drž. kancelar s svojimi govori kaj prikupil, kajti vsi nemški časopisi ga zdaj na vso moč hvalijo, kot na povelje. — A Bismark je stara lesica, in če on hvali, vže ve zakaj; gotovo pa ne iz posebnega čislanja in srčne prijaznosti do našega Beusta.

Zagotavljal je tudi Beust gg. delegate, da živimo v miru s celim svetom — še celo z Rusijo. — Nu, to smo vže navajeni, slišati iz ust našega drž. kancelarja in tudi mu radi verjamemo, da živimo v dobrih razmerah z vsim svetom, ker moramo biti zadovoljni, da nas druge države pri miru pustle, dasiravno naši ustavoverneži in ma-

djaroni prav radi se sabljjo poročljajo, če se le spomnijo na „ser-ernega medveda.“

Gosposka zbornica je tudi potrdila proračun, a ne brez ustavoverne komedije. — Zanimal nas je posebno govor kranjskega grofa Auersperga, kateri je med drugim rekel, da Avstrija ne trga pravična biti enemu narodu, da ne bi žaila družega. — Če je res tako, potem moramo obupati nad Avstrjo, kakor nad nezmožno in slabo materjo. — A naš grof je govoril iz nemškega s'ališča in t-daj mu moramo vse odpustiti, kajti naše ustavoverneže smo spoznali kot razberzdane otroke in razberzdanci po navadi nimajo ne srca ne razuma da to, kar je vam prav in pravično. — Prav dobro je zopet pohval grof Hohenwart ustavoverneže v svojem najnovejšem govoru, očita jim večkratni šuško, in povdarjuje svoj program, katerega se nadeja izvršiti. —

Iz tega govora se more soditi, da je porazumenje s Čehi skoro gotovo. — Češki listi, posebno pa „Pokrok“, kateri je postal v novejšem času organ narodnih poslancev, govori vladi in Nemcem nasproti jako pomelljivo. — Čehi so pripravljene Nemcem vse pravične tirjstvo dopolniti in popolno ravnopravnost vpeljati; a nemški listi so češkim izjavom nasproti jako ošabni in nespravljivi.

Kakor se sliši, se hočejo Čehi Hohenwartu še celo tako daleč vdati, da pridejo v državni zbor in tam nadaljujejo prestrój ustave; vta pa hoče razpustiti moravski dež zbor in razpisati nove volitve, da pride več federalistov v drž. zbor in da se potem prestrój ustava v federalističnem zmislu. Sicer pa še ni nič verjetnega na vsem tem, ker morajo poprej še deželni zbori govoriti, s katerimi se li če vlada pogajati in od katerih bo težko kaj stalnega dovedi.

Nam se dozdeva ves avstrijaki usavni aparat nenaraven, težak in okoren. — Če hoče vlada federalizem, čemu nam je potem drž. zbor, k večem za zmešnjavo. — Za skopne zadeve zadostujejo delegacije; za domače pa deželni zbori. — Le volilni red za dež. zbornice naj se prenaredi v bolj liberalnem in pravičnem zmislu. —

Kako lepo bi se dalo z taj Avstrjo vreliti, če ne bi se bil Beust preneglil z Ogersko separatno pogodbo.

Tako pa bo šlo vse prav težko, posebno pa gledé nas Jugoslovenov. —

Jugoslovska grupa, katera bi bila prav naravna in nam Slovincem edina rešitev, je za zdaj skoro nemogoča. — Vriva se nam tedaj vprašanje, kaj da bo z nami. —

Dosti jih je, ki celo nad Čehi dvomijo in se jako bojé za naš obstanek; a mi smo prepričani, da Čehi nas ne bodo pomagali zbasati v nemško bisago; ampak nas bodo zaprejš, kedar bodo vživali vse svoje pravice, toliko uspešnejše podpirali, kajti drugači bi zgubili vse svoje sinopatje pri slovenskem svetu, na katerega se vendar morajo ozirati, če hočejo Čehi, to je Slovani ostati!

Naj pa pride kar hoče; mi Slovenci moramo gojiti jugoslovske ideje, da se pri nas udomači in to idejo za zdaj vresničevati na duševnem polju, ker to pot nam kaže, o tudi drugi zdaj mogočni narodi. —

Zbornica poslancev je z 81 glasovi proti 56 zavrgla predlog, da si vlada izposodi za tekoče državne stroške 60 milijonov goldinarjev. —

Kaka nedoslednost! Zbornica je dovolila stroške, zdaj pa noče vladi dovoliti, da bi si priskerbela potrebni denar v založbo dovoljenih stroškov. — Ustavoverneži se bojé, da vlada ne razpusi drž. zbora in radi bi vsaj to doseli, da bi vlada v jeseni zopet drž. zbor sklicala; oni hočejo imeti neko garancijo za svoj obstanek. — Ali pa se bode Hohenwart še dolgo bčkal z njimi? To nam je za zdaj še zastavio, katero bomo rešili, kadar stopijo skup deželni zbori in bomo videli nadaljnjo razvijanje Hohenwartovega programa. — Na vsak način bo potrebna večja odločnost v postopanju proti ustavovercem.

Pretečeno soboto se je zgodilo, da ni mogla sklepati poslanska zbornica, ker ni bilo zadostnega števila poslancev in to zaradi tega, ker so opozicijski poslanci doma ostali, kakor se sliši, da bi s tem kljubovali ustavovernežem,

kateri so hoteli ministerstvo zopet s tem v zvezi s praviti, da so sklenili, predlog postave, vsled katere bi morali konjiki 4 leta v stalni vojaški službi ostati, zopet zavreči.

Kakor poroča zadnji Oserv. Triest, se je državni zbor včeraj 11. t. m. začasnó razšel.

Govorica gre, da bode vlada sklicala deželne zbornice avgusta meseca in sicer najprej Češkega in Galškega in kesneje vse druge.

Radovedni smo kako bo dalje postopalo naše orakelj-ministerstvo.

Na Francozskem so dovršene dopolnitve volitve, voljeni so skoro sami zmerni republikanci. V Parizu je bilo veliko razgledovanje 120000 vojakov.

Francoskega državnega posejila se je vže blizo 5 tisoč milijonov podpisalo, da bodo Francozje lahko Nemce plačali in se jih znebili.

Italijanski kralj in njegova vlada sta se preselila v Rim 2. t. m. Bile so pri tej priliki večdnevne slovesnosti. — Papež je ostal v Rimu in ne misli zapustiti večnega mesta, kakor je šla govorica.

Razne vesti.

(Statistika). V gorisko-gradiščanski grofiji je 5 mest, 7 trgov in 462 vasi; hiš je vsih skupaj 31.893, prebivalcev po zadnjem ljudskem popisu 204.076 in sicer 101.896 moških in 102.180 ženskih. Po vrti se razvrstuje prebivalstvo tako-le: 203.614 rimskih in 13 grških katoličanov, 4 nezdedinjeni Grki, 5 nezdedinjeni Armencev, 133 augsburških in 16 helveških protestantov, 11 raznih družih krivovercev, 279 izraelitov (judov) in 1 neverec. — Moških je neoženjenih 61.982, oženjenih 35.825, vdovcev 4.083, in ločenih 6; ženskih pa neoženjenih 57.765, omoženih 36.336, vdov 8076 in ločenih 3. Slepcev je na Goriskem 119, gluhonemov 206 — Duhovnikov je 554, uradnikov in sploh javnih služabnikov 1075, učiteljev 216, dijakov 649, pisateljev 4, umetnikov 43, pravnikov (advokatov in koncipijentov) in notarjev 74, zdravnikov 37, ranočelnikov 12, babic 150, lekarničarjev 44, družih zdravstvenih oseb 16. S kmetijstvom in gozdnarstvom se peča 18.210 lastnikov, 5.923 zakupnikov, 773 uradnikov, 45.288 stalnih poslov in 14.094 delavcev. — Lovcev in ribičev je skupaj 734. — Izmed rudarjev in plavzarjev (fužinarjev) je 1 lastnik, 2 zakupnika, 1 uradnik in 24 delavcev. — Drugi obrtniki se razdeli tako-le: Stavbine in umetniške obrtnije opravlja 217 samostalnih podvzetnikov, 47 uradnikov, 1014 delavcev; z obrtni pa, pri katerih se izdelujejo rude, kamen in les, se peča 855 samostalnih podvzetnikov, 50 uradnikov, 23.27 delavcev.

Na koncu naj priobčimo še število domače živine na Goriskem po štetvi 31. decembra 1869: Žrebcev je 56, kobil 1994, rezanih konj 1537, žrebetdokončanega 3 leta 562, mežgov 65, oslov 649, bikov 812, krav 28.831, volov 14.608, telet do končanega 3. leta 13218, ovac 55.728, koz 12.247, prašičev 21.178, čebelnih panjev 8.898.

(Darila za lepe konje). Letos se bodo delila darila in svctinje za izrejevanje konj in sicer 16. septembra v Gradišči za južni del gorisko-gradiščanske grofije in za tržaško okolico in 18. septembra v Tominu za sodniške okraje Bovec, Tomin, Cerkno in Kanal.

V Gradišči se podelijo za kobile od 4. leta naprej s sesavnimi žrebeti: 1 darilo po 10 cekinov, 2 po 7 in 2 po 4. Za mlade 3 in 4 letne vbrejene kobile: 1 darilo po 8, 2 po 6 in 2 po 3 cekine. Za 1 in 2 letne žrebece: 1 po 6, 1 po 5 in 1 po 4 cekine. — V Tominu pa za kobile matere od 4. leta naprej: 1 darilo po 10 cekinov, 2 po 7 in 2 po 4. Za mlade 3 in 4 letne vbrejene kobile: 1 darilo po 8, 2 po 6 in 2 po 3 cekine.

(Realca v Gorici). Še vedno čakamo zastoj, da se preuravi realca v Gorici na narodnej podlagi. O tej zadevi je dobil deželni odbor sledeči namestništveni dopis: „Ker niso imele dozdej zaželjenega uspeha razprave zaradi založbe viših stroškov, ki bi jih prizadelo razvrstje goriske državne realke v vstrične (paralelne), italijanske in slovenske razrede pridruže si gospod minister za bogočastje in uk, da opraviči vladino stališče o tej zadevi, kedar sopes predloži načrt postave o realkah v prihodnji sesiji deželnega zbora.“

Naj lažje in naj bolj praktično bi se vstreglo o tej zadevi obema narodnostima našo grofije, ako bi se ustanovila dva realna gimnazija, eden za Slovence in eden za Italijane. Potem bi bilo vsoga prepira konec zastran učnega jezika.

(Most pri Pierisu) Nov most čez Sočo pri Pierisu bo 275 seznjev dolg in 20 čevljev širok. Oba predmostja se sezidata iz kamna, vse drugo bo lesene (večidel hrastovo).

Zasip, 265 seznjev dolg in 6 do 13 čevljev visok, bo vezal desno predmostje s paparjansko cesto.

Zdaj je dovršenega že več kakor pol dela, in oktobra meseca se vtegne že most občevanju odpreti.

Po preudarku, ki se je bil predložil l. 1869 deželnemu zboru v dosego podpore iz deželnega zaloga, bi imei znašati vsi dotični stroški 130.000 gld., — a po novejših računih bodo znašali le k večem 80.000 gld. — Tako je treba stroške preračunati, kedar se hoče imeti velike podpore. Cestni odbori na slovenski strani nečite se od italijanskih!

Na podlagi preudarjenega zneska 130.000 gld. je dovolil deželni zbor iz deželnega zaloga podporo 25.000 gld., vlada pa iz državnega 60.000 gld. Po tem takem ni potreba, da naložita cestna odbora v Cervinjanu in v Trziči nobenih naklad na davke za velikanski most, marveč jima ostane še kakih 5000 gld. za dotični zvezni cesti.

(Dve razsodbi) v slovenskem jeziku pisani je zopet dobil gosp. Dr. Lavrič, eno iz laškega Tržica, (Monfalcone) a drugo iz Ajdovščine, ker ste bile tožbi v slovenskem jeziku vložene. Zato nujno svetujemo se enkrat: Slovenci tirjajte od svojih advokatov, notarjev in uradnikov, naj po slovensko pišejo v vaših opravilih, le tako bomo djansko napredovali.

(Odlikovanje.) Nj. Velikanstvo je deželnemu šolskemu nadzorniku in našemu rojaku gosp. dr. Francetu Močnik-u (rojen je na Cerkljanskem), ki se stalno podá v pokoj, podelilo za njegove mnogovrstne zasluge in izbornu poslovanje na solstvenem polji odliko železne krone III. razreda.

(Rojanska čitavnica) bo v nedeljo 16. t. l. slavila četrto svoje obletnico s slovesno besedo in saloigro: „Županova Micika“ Godla bo vojaška godba Ernestovega polka, in zvečer bo umetniški oganj. Veljudno se vabijo vsi društveniki in drugi prijatelji naroda.

(Strašno!) Te dni je neka krčmarica v Stračičah pod Gorico svojega moža tako hudo udarila, da je obležal in vsled tega umrl. Nekda je lakomno ženo to tako hudo razkačilo, da je mož nememu gostu račun za nekoliko novcev zgrošil.

(Sokol Ipavski) napravi, kakor se nam piše, v kratkem besedo, pri kateri se bode igrala ena nova Vilharjeva igra. — Nekoliko goriskih Slovencev se vže zopet napravlja v Ipavo tisti dan, če jih le ne pusti kak „arrangeur“ na suhem.

(Nov naroden časopis) na Hrvaškem se, kakor čujemo, namerava ustanoviti na podlagi programa, ki se izreka proti vsaki uniji z Magjari, a za zvezo s Srbi in Slovenci.

(Zastop Slavije) za gorisko okolico je prevzel g. E. Klavžar v Gorici. Z ozirom na to, kar smo v 5. številki Soče o vzajemno-zavarovalni banki Slaviji priobčili, priporočamo danes se enkrat vsem slovenskim gospodarjem, naj se rajši pri tej, nego pri drugih zavarovalnicah zavarujejo; saj ima že to veliko prednost pred drugimi, da je *narodna slovenska*; zraven pa daja primerne lepe dobičke in je *zanesljiva*. Zastopnik za tomniški okraj je zdaj gosp. Ivan Gabersček, krčmar v Tominu.

Uravnava zemljišnega davka.

(Glavarstveni okraj goriski.)

Udje okrajne cenilne komisije za gorisko glavarstvo so ti le:

Prezsednik Gf. Attems, referent c. kr. inšpektor Jurisovič, vladna izvoljenca gg. Robič in Gaus, izvoljen od velikih posestnikov Bar. Tacco, in občinski izvoljenec gg. Matija Doljak, Franc Malnič in Polšak. Ta komisija je imela v protečenem zimskem času 3 seje, brez nekaterih odsekovih sej. Prišlo se je bilo v teh sejah do sklepa, da ima glavarstveni okraj kot en sam cenilni okraj veljati. Ustanovilo se so bile tudi eno vsim pridelkom, kakor tudi cena tistih stvari in moči, ki se za pridelovanje potrebujejo.

Dne 21. maja t. l. je imela komisija četrto sejo. Prezsednik je naznanil dopis deželne cenilne komisije, iz katerega se je posnelo, da je deželna komisija ustanovljena načerte zavrgla, kakor tudi ni popolnoma odobrila, da ima biti za celo glavarstvo en sam cenilni okraj, opiraje se na to, da je referent to stvar premalo pojasnil in podpiral.

Bar. Tacco opazi na to, da tudi on od svoje strani spoznava neveljavna pred omenjena sklepa, ker ni bil k sejam kot pestavni zastopnik velikega posestva povabljen.

Dopis deželne komisije je komisija osupnil, posebno gledé ustanovljenih cen. Slednjic se je po dolgem razgovoru odločilo, naj se sklepanje o tej zadevi odloži vsaj za 14 dni, da bodo lahko udje komisije to reč bolj natančno preudarili. Prezsednik tedaj odloči prihodnjo sejo dne 9. junija t. l. kar se udje komisije naz nanje vzeli.

Poslednja sejo so se vdeležili trije udje komisije; po doigi in živahni razpravi se je sklenilo, da se ima glavarstveni okraj v tri cenilne okraje razdeliti in sicer se je za prvi okraj vzel cel kanalski sed-njiški okraj z katastralnimi občinami Grgar, Čepovan, Tribuša, Lazna, Lokve, Ternovo in Ravneca, ki spadajo k sodnjiskemu okraju goriske okolice in z občino Otlica iz sodnjiskega okraja ajdovskega.

V drugi cenilni okraj so se vvrstile vse ka-

tastralne občine v Berdah, potem občine Kronberg, Loke, županija Šempaska, občinn Vogersko, Gradiškuta, Pervačina in Dornberg, vse v sodnjiskem okraju goriske okolice in še cel sodniški okraj ajdovski izvzemši omenjeno-občino Otlico.

V tretji cenilni okraj spadajo še ostale občine sodnjiskega okraja goriske okolice. Kar se tiče cen ali kupov se je sklenilo, da se komisija v to zadevo več ne spusti, dokler referent ne zadosti §. 24 dotične postave. Komisija je zdaj tri cenilne okraje odločila z namenom, da bo s tremi cenilnimi okraji z ozirom na različnost podnebja, in glede vrednosti pridelkov na raznih krajih, lažje in pravičnejše ravnala, ker namesto osem zemljišnih razredov jih bo imela 24.

Cenik raznega blaga

na goriskem trgu.

Pšenica	polonik po gl.	5 90 do gl.	— . —
Rež	„	2 50	— . —
Tursica	„	2 25	2 55
Ječmen, pehan	„	3 —	3 20
„	„	1 70	— . —
Rajž I.	cent	15 25	— . —
„ II.	„	12 —	— . —
„ III.	„	11 —	— . —
„ IV.	„	10 —	— . —
Oves, laški	polonik	1 60	— . —
„ ogerski	„	1 50	— . —
Seno	srednja cena, cent	1 50	— . —
Slama	„	1 —	— . —
Slanina (speh)	„	52 —	52 50
Krompir	„	1 50	2 —

Moka ogerska, pšenični N. 0	cent po gl.	13 60
„ „ „ „ 1	„	13 10
„ „ „ „ 2	„	14 25
„ „ „ „ 3	„	14 15
„ „ „ „ 4	„	13 55
„ „ „ „ 5	„	12 50
„ „ „ „ 6	„	10 85
„ „ „ „ 7	„	9 55
„ „ „ „ 8	„	8 50
„ „ „ „ rezena	„	10 25
„ „ „ „ II	„	9 65
„ „ „ „ III	„	7 90
Otrobi drobne	„	2 80
„ debele	„	2 50

„Slavija“

vzajemno-zavarovalna praška banka
izposojuje kavcije

za državne in privatne službe

z najcenejšimi pogoji in proti dvanajstletni amortizaciji onim posojilcem, ki se na smrt zavarujejo z napojanje 1000 fr. Natančnejša izvestja podaja

GLAVNI ZASTOP

vzajemno-zavarovalne praške banke

SLAVIJA.

V Ljubljani

Jan Lad. Černy.

Epileptični krč (božjast)

zdravi pisмено specialni zdravnik za Epilepsijo Dr. O. Kallisch v Berlinu, zdaj Neuenburgerstrasse 8. — Za na stotine popolnoma ozdravljenih.

Mesmerizem.

Sonambula Anna d'Amico, ki je s pomočjo svojega moža že mnogo ljudi ozdravila in se šteje med najboljše italijanske zdraviteljice, s tem naznauja, da kdor se hoče zdraviti pustiti od nje, mu ni drugega treba, kakor poslati nanjo frankirano pismo, v katero mora položiti dva goldinarja avstr. velj. in pa dva lastna lasa, ter v pismu na tanko razložiti, kako se njegova bolezen prikazuje. Naslov na pismo pa naj se blagovoljno napravi: „Signor Pietro d'Amico professore e magnetizzatore in Bologna (Italia).“

Igralno društvo.

Podpisani je osnoval igralno društvo, po katerem se zamore igrati na 20 različnih avstrijsko-ogerskih lozov; dotični deleži se plačujejo v mesečnih rokih (ratah). —

Pri omenjenem se tudi kupujejo in prodajajo vsakovrstni loterijski efekti.

A. V. Jona

menjavec v ulici Sv. Ivana in v Rastelu.